

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ВІСНИК ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія: Економіка

Науковий журнал
Виходить 12 разів на рік
Серія заснована у липні 2006 р.

Том 22. Випуск 4(57). 2017

Одеса
2017

РОЗДІЛ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 65.012.34:665.347.8

Болдирева Л. М.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ ЛОГІСТИКИ СОНЯШНИКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ОЛІЙНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

У статті досліджено питання управління енергетичною ефективністю логістики соняшника як складової забезпечення конкурентоспроможності насіння соняшника на вітчизняному та світовому ринках. Доведено, що важливими напрямками енергозбереження є закупівельна логістика ресурсів, необхідних для вирощування соняшника; логістика виробництва, зокрема транспортно-збиральні процеси; логістика складування насіння соняшника та управління їх запасами; логістика збуту насіння соняшника, зокрема транспортно-логістичні процеси. Встановлено, що енергоємність процесу збирання соняшнику зменшується за зростання урожайності (на протипагу тенденції зростання питомих витрат пального з розрахунку на 1 га площі), а до енергоефективних машин варто віднести високопродуктивні комбайни Mega-360, Case-8010 та збиральний агрегат Case-2366 зі жнивркою 1020, що має середню продуктивність.

Ключові слова: олійнопродуктовий підкомплекс, логістика, соняшник, енергетична ефективність.

Постановка проблеми. Серед численних продуктових підкомплексів агропродовольчого сектору економіки виділяється олійнопродуктовий, до складу якого входять як виробники соняшника, сої, рапсу та інших олійних культур, так і переробні підприємства, які продукують, зокрема, рослинні жири. Головною олійною культурою в Україні справедливо вважається соняшник.

Важливим напрямом підвищення ефективності агропродовольчого сектору економіки і, зокрема, олійнопродуктового підкомплексу та виробництва і збуту соняшника є логістика. Енергетичні потоки у логістиці соняшника формуються у процесі руху енергоресурсів (пального, електроенергії тощо) під час закупівель матеріально-технічних ресурсів, вирощування соняшника, збирання насіння, його транспортування, зберігання та збуту.

Актуальним залишається питання підвищення енергетичної ефективності логістичних процесів під час виробництва та збуту насіння соняшнику, адже зменшення питомих енерговитрат на зазначених процесах дає змогу скоротити собівартість продукції й, відповідно, забезпечити її конкурентоспроможність на ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління енергетичною ефективністю виробництва та збуту агропродовольчої продукції розглядаються у працях В.В. Гришка, В.І. Перебийніса, О.В. Федірця [1–3], Т.М. Афонченкової [4], В.І. Гавриша [5] та інших дослідників.

Актуальні проблеми формування та функціонування логістичних систем в агропродовольчому секторі економіки висвітлені у роботах таких вчених, як, зокрема, О.П. Величко [6], Я.А. Дробота [10], В.А. Колодійчук [7], В.І. Перебийніс і О.В. Перебийніс [9], О.М. Сумець [8].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. До не вирішених раніше питань доцільно віднести необхідність уточнення структури логістики соняшника, проведення досліджень чинників підвищення енергетичної ефективності вирощування цієї культури.

Мета статті полягає у дослідженні проблем розвитку олійнопродуктового підкомплексу з огляду

на такі чинники, як стан енергозабезпечення та енерговикористання в логістичних системах з виробництва та збуту насіння соняшника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з даними асоціації «Укроліяпром» [11] з 2000 р. виробництво насіння соняшнику збільшилося з 2,5 млн т до 13 млн т, тобто в шість разів. Україна є світовим лідером з вирощування соняшнику (31% світового виробництва цього продукту); всього соняшникову олію виробляють 19 країн. У 2016 р. зібрано рекордний урожай насіння соняшнику, а саме 13,6 млн т. За 15 років споруджено 37 нових заводів, потужність яких сягнула 18 млн т переробки олійної сировини, 16 терміналів у морських портах (90% олії експортуються морським шляхом).

Стан виробництва олії соняшникової нерафінованої та її фракцій, окрім хімічно модифікованих, за регіонами України узагальнено в табл. 1.

Аналіз свідчить про те, що у 2015 р. найбільше виробили соняшникової олії та її фракцій переробні підприємства Запорізької (590,9 тис. т), Одеської (529,2 тис. т), Кропивницької (446,6 тис. т), Вінницької (351,7 тис. т) областей. Понад 200 тис. т цього продукту вироблено в таких областях, як Дніпровська (288,1 тис. т), Миколаївська (255,4 тис. т), Полтавська (226,4 тис. т), Херсонська (201,5 тис. т). У цих регіонах сконцентровано найбільше переробних потужностей, є відповідна логістична інфраструктура (морські порти, елеватори, залізничні й автомобільні шляхи), висока частка соняшника в посівах сільськогосподарських культур.

Динаміка виробництва насіння соняшника в Україні за 2011–2015 рр. наведено в табл. 2.

Як свідчать дані табл. 2, в період 2011–2015 рр. вирощування соняшнику збільшилося. Зокрема, площа, з якої зібрано врожай цієї сільськогосподарської культури, зросла з 4717 тис. га у 2011 р. до 5166 тис. га у 2015 р. (на 9,5%), урожайність – з 18,4 ц/га до 21,6 ц/га (на 17,4%), що забезпечило збільшення виробництва насіння соняшнику з 8,6 млн т до 11,2 млн т (на 29%). Якщо в індивідуальних господарствах виробництво насіння

збільшилося на 18,1%, то у сільськогосподарських підприємствах – майже на третину. За цей час виробництво насіння соняшнику з розрахунку на одну особу зросло зі 190 кг до 261 кг (в 1,4 рази).

До системи логістики агропродовольчого сектору економіки на правах підсистеми входить логістика олійнопродуктового підкомплексу, а до складу останньої – відповідно, логістика соняшнику (рис. 1).

Логістика соняшника, на наш погляд, включає такі складові:

– логістика закупівель матеріально-технічних ресурсів для вирощування соняшнику

– логістика виробництва насіння соняшника у процесі вирощування цієї сільськогосподарської культури

– логістика складування насіння соняшника та управління їх запасами

– логістика збуту насіння соняшника.

Зокрема, згідно з оцінками експертів [13, с. 21], під час виробництва олійних культур тільки від незадовільного стану техніко-технологічної бази логістичних систем сільськогосподарських підприємств щорічно втрачається до 10–15% врожаю.

Особливе місце у процесі виробництва та збуту насіння соняшника посідає транспортна логістика. Згідно з нашими даними [14, с. 121–125] обсяги перевезення насіння соняшника в сільськогосподарських підприємствах Полтавської області з розрахунку на 1 га посіву залежать від питомої ваги цієї культури у посівах сільськогосподарських культур та урожайності соняшника й коливаються у межах від 2,0 т/га (Гребінківський район) до 5,2 т/га (Новосанжарський район). Під час класифікації вантажів за методом АВС-аналізу встановлено, що в Полтавській області

Таблиця 1

Динаміка виробництва олії соняшникової нерафінованої та її фракцій (окрім хімічно модифікованих) за регіонами України за 2011–2015 рр., тис. т

Області	Роки					2015 р. у% до 2014 р.
	2011	2012	2013	2014	2015	
АР Крим	0,8	0,3	0,6
Вінницька	139,4	168,3	244	376,6	351,7	252,3
Волинська	...1	...1	...1	...1	...1	...
Дніпровська	207,4	237,5	201,8	296,4	288,1	138,9
Донецька	351,5	388,4	364,2	322,1	153,3	43,6
Житомирська	0,2	0,3	0,1	...1	0,1	50,0
Запорізька	574,4	600,1	444,7	622,8	590,9	102,9
Івано-Франківська	...1	...1	...1	...1	...1	...
Київська	102,4	119,5	109,9	119	115,1	112,4
Кропивницька	382,7	519,5	669,5	765,7	446,6	116,7
Луганська	63,1	59,4	72,9	97,4	91,4	144,9
Львівська	–	...1	...1	...1	–	...
Миколаївська	185,8	327,7	250,3	297,7	255,4	137,5
Одеська	382	482,5	335,2	515,4	529,2	138,5
Полтавська	208,5	215,4	177	232,6	226,4	108,6
Рівненська	...1	...1	...1	...1	...1	...
Сумська	2,2	2	0,3	8,7	9,3	422,7
Тернопільська	...1	...1	3,6	5,4	4	...
Харківська	277	333,9	244	355,7	293	105,8
Херсонська	163,9	202,7	149,1	208,3	201,5	122,9
Хмельницька	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	50,0
Черкаська	77,9	78,7	78,4	85,3	75,1	96,4
Чернівецька	50,6	59,3	46,2	66,1	62,9	124,3
Чернігівська	6,9	7,3	6,2	15,9	20,1	291,3
Всього по Україні	3177,2	3803,6	3402,9	4400,3	3714,9	116,9

¹ Інформацію надано відповідно до Номенклатури продукції промисловості (НПП), яка гармонізована з Класифікацією продукції за видами економічної діяльності ЄС (CPA 2008) та PRODCOM.

Джерело: [12, с. 117], власні розрахунки

Таблиця 2

Динаміка виробництва насіння соняшника в Україні за 2011–2015 рр.

Показники	Роки					2015 р. у% до 2014 р.
	2011	2012	2013	2014	2015	
Площа, з якої зібрано врожай, тис. га	4717	5082	5090	5212	5166	109,5
Всього виробництво, тис. т, зокрема:	8671	8387	11051	10134	11181	129,0
сільськогосподарські підприємства, тис. т	7289	7131	9446	8682	9549	131
господарства населення, тис. т	1382	1256	1605	1452	1632	118,1
Частка господарств населення у виробництві насіння соняшника, %	15,9	15	14,5	14,3	14,6	-1,38 п.п.
Урожайність з 1 га, ц	18,4	16,5	21,7	19,4	21,6	117,4
Виробництво насіння соняшника на 1 особу, кг	190	184	243	236	261	137,4

Джерело: [12, с. 127–128, 134–138], власні розрахунки

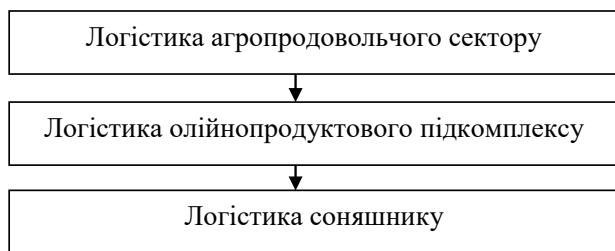

Рис. 1. Місце логістики соняшнику в системі логістики олійнопродуктового підкомплексу та агропродовольчого сектору економіки

насіння соняшника (другий клас вантажів) відносяться до групи В (підгрупа В₁), а в структурі перевезень сільськогосподарських вантажів вони займають 3,0%.

Важливою складовою ефективності виробничо-збутової діяльності підприємств олійнопродуктового підкомплексу є підвищення енергетичної ефективності їх діяльності. Енергоефективність розглядається як характеристика устаткування, технології, виробництва або системи загалом, що свідчить

про ступінь використання енергії на одиницю кінцевого продукту. Енергоефективність оцінюється як кількісними показниками (кількість використаної енергії з розрахунку на одиницю кінцевого продукту), так і якісними (низька, висока) [15].

Велика увага альтернативним джерелам енергії приділяється на підприємствах з переробки насіння соняшнику. Так, усі заводи, які виробляють олію, використовують лущиння соняшника (2 млн т щорічно), що забезпечує економію 500 млн кубометрів газу щорічно. Згідно з даними асоціації «Укроліяпром» дві тонни лущиння замінюють тисячу кубометрів газу. Це притому, що за ціною перший вид енергоресурсу становить 1300 грн., а другий – 7000 грн. [11]. На залежність логістичних витрат від вартості енергоресурсів вказує Г.Р. Копець [16].

Аналіз техніко-технологічного забезпечення процесу вирощування соняшника (табл. 3) свідчить про вищу енергетичну ефективність сучасної техніки виробництва західних країн. Зокрема, порівняно з традиційною технікою вітчизняного виробництва та країн СНД передові зарубіжні технічні засоби (разом із застосуванням відповідних

Таблиця 3

Обсяги та структура енерговитрат на вирощуванні соняшника (площа посіву становить 100 га, ресурсозберігаюча технологія, попередником є озима пшениця, четвертий клас ґрунтів, четверта група господарств)

Показники	1-й варіант (традиційна техніка виробництва країн СНД)	2-й варіант (новітня техніка вітчизняного виробництва та країн СНД)	3-й варіант (сучасна техніка виробництва західних країн)	3-й варіант у % до 1-го варіанту
Урожайність, т/га	1,6	2,7	3,7	231,3
Енергоємність виробництва насіння соняшнику, кг/т	44,0	27,8	18,0	40,9
Питомі витрати пального з розрахунку на 1 га посіву, кг	70,4	75,1	66,7	94,7
Структура енерговитрат за групами технологічних процесів, %				
Основний обробіток ґрунту	47,6	45,3	39,2	-8,4 п.п.
Передпосівний обробіток ґрунту та сівба	16,1	15,7	17,0	0,9 п.п.
Догляд за посівами	18,4	10,1	9,6	-8,8 п.п.
Збирання урожаю (без транспортування)	17,9	28,9	34,2	16,6 п.п.

Джерело: розраховано за даними [17, с. 250–253, 325–327, 448–450]

Таблиця 4

Питомі енерговитрати на збирання соняшнику (четверта група господарств), літрів пального (у чисельнику – з розрахунку на 1 га посіву, у знаменнику – з розрахунку на 1 т насіння соняшника)

Збиральний агрегат (комбайн), продуктивність	Урожайність, т/га			Варіант 3,7 т/га до варіанту 1,6 т/га
	1,6	2,7	3,7	
ВИСОКОПРОДУКТИВНІ АГРЕГАТИ				
Case-8010 (17,3–29,6 га/зм)	13,4 8,4	15,8 5,9	19,2 5,2	143,3 61,9
Mega-360 (12,1–27,2 га/зм)	11,6 7,3	13,7 5,1	16,6 4,5	143,0 61,6
Lexion-560 (12,3–20,7 га/зм)	17,0 10,7	20,0 7,4	24,2 6,5	142,4 60,8
СЕРЕДНЬОПРОДУКТИВНІ АГРЕГАТИ				
Case-2388 зі жнивркою 1030 (7,9–20,8 га/зм)	15,8 10,0	20,7 7,8	28,9 7,8	182,9 78,0
Case-2366 зі жнивркою 1020 (8,4–19 га/зм)	18,1 11,4	21,3 7,9	16,9 4,6	93,4 40,4
Дон-1500Б з приставкою ПЗС-8-03 (8,3–17,8 га/зм)	17,0 10,7	19,9 7,4	23,9 6,5	140,6 60,8
Дон-1500Б з приставкою ПЗП-6-01Д (7,3–19,3 га/зм)	19,9 12,5	23,3 8,6	28,1 7,6	141,2 60,8
Малопродуктивні агрегати				
СК-5 «Нива» з приставкою НПЗ-4 (4,6–12,1 га/зм)	14,3 9,0	16,8 6,2	20,1 5,4	140,6 60,0

Джерело: розраховано за даними [18, с. 172–177]

технологій, насіння, добрив тощо) забезпечують зростання урожайності в 2–3 рази, зменшення енергоємності виробництва насіння соняшнику на 59,1%.

Збирання насіння соняшнику є одним із найбільш енерговитратних технологічних процесів. Аналіз питомих енерговитрат збиральних агрегатів свідчить про те, що енергоємність процесу збирання соняшнику зменшується під час зростання урожайності (на противагу тенденції зростання питомих витрат пального з розрахунку на 1 га площі). До енергоефективних машин варто віднести високопродуктивні агрегати Mega-360, Case-8010 та збиральний агрегат Case-2366 зі жнивркою 1020, що має середню продуктивність (табл. 4).

Висновки. Отже, управління енергетичною ефективністю логістики соняшника є складовою

забезпечення конкурентоспроможності цієї продукції на вітчизняному та світовому ринках. Важливими напрямками енергозбереження є закупівельна логістика ресурсів, необхідних для вирощування соняшника; логістика виробництва, зокрема транспортно-збиральні процеси; логістика складування насіння соняшника та управління їх запасами; логістика збуту насіння соняшника, зокрема транспортно-логістичні процеси. Щодо пропозицій, то доцільно під час вирощування соняшника використовувати енергоефективні зарубіжні технічні засоби (разом із застосуванням відповідних технологій, насіння, добрив тощо), які порівняно з традиційною технікою вітчизняного виробництва та країн СНД забезпечують зростання урожайності в 2–3 рази, зменшення енергоємності виробництва насіння соняшника на 5,9%.

Список використаних джерел:

1. Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління) / [В.В. Гришко, В.І. Перебийніс, В.М. Рабштина]. – Полтава: Полтава. – 1996. – 280 с.
2. Перебийніс В.І. Енергетичний менеджмент: [навч. посіб.] / В.І. Перебийніс. – Полтава: Інтер Графіка, 2004. – 232 с.
3. Перебийніс В.І. Енергетичний фактор забезпечення конкурентоспроможності продукції: [монографія] / В.І. Перебийніс, О.В. Федірець. – Полтава: ПУЕТ. – 2012. – 190 с.
4. Афонченкова Т.М. Економічний механізм енергозабезпечення агропідприємств: [монографія] / Т.М. Афонченкова. – К.: ННЦ ІАЕ. – 2009. – 176 с.
5. Гавриш В.І. Забезпечення ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів у аграрному секторі економіки: теорія, методологія, практика: [монографія] / В.І. Гавриш. – Миколаїв: МДАУ, 2007. – 283 с.
6. Величко О.П. Логістика в системі менеджменту підприємств аграрного сектору економіки: [монографія] / О.П. Величко. – Дніпропетровськ: Акцент ПП. – 2015. – 525 с.
7. Колодійчук В.А. Ефективність логістики зерна та продуктів його переробки: [монографія] / В.А. Колодійчук. – Львів: Український бестселер, 2015. – 574 с.
8. Сумець О.М. Теоретико-методологічні засади логістичної діяльності підприємств агропродовольчого комплексу: [монографія] / О.М. Сумець. – Х.: Друкарня «Мадрид». – 2015. – 544 с.
9. Перебийніс В.І. Транспортно-логістичні системи підприємств: формування та функціонування: [монографія] / В.І. Перебийніс, О.В. Перебийніс. – Полтава: РВЦ ПУСКУ. – 2006. – 207 с.
10. Перебийніс В.І. Логістичне управління запасами на підприємствах: [монографія] / В.І. Перебийніс, Я.Р. Дробота. – Полтава: ПУЕТ. – 2012. – 279 с.
11. Капшук С.В. Конкуренція за сировину для олійножирового комплексу дедалі загострюватиметься / С.В. Капшук // Сайт асоціації «Укроліяпром» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://infoindustria.com.ua/stepan-kapshuk-konkurenciya-za-sirovinu-dlya-oliyno-zhирового-kompleksu-dedali-zagostryuvati-metsya>.
12. Україна у цифрах 2015: статистичний збірник / за ред. І.М. Жук. – К.: Державна служба статистики України. – 2016. – 239 с.
13. Жигаль В.С. Виробництво зернових та олійних культур в Україні та перспективи в умовах світової продовольчої кризи / В.С. Жигаль, О.В. Сікачина; за ред. В.О. Артюшина. – К.: Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки ПРООН. – 2008. – 44 с.
14. Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності: [монографія] / [В.І. Перебийніс, Л.М. Болдирева, О.В. Перебийніс]. – Полтава: РВЦ ПУСКУ. – 2009. – 201 с.
15. Гінзбург М.Д. Термінологія. Термінологічні проблеми на шляху ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів / М.Д. Гінзбург // Електроінформ. – 2008. – № 1. – С. 54–55.
16. Копець Г.Р. Логістичні рішення щодо зменшення енергетичних витрат у комунальній економіці / Г.Р. Копець // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 15 (633). – С. 326–331.
17. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [монографія] / за ред. Г.Є. Мазнева. – Х.: Майдан. – 2015. – 592 с.
18. Методичні положення та норми продуктивності і витрат пального на збиранні сільськогосподарських культур / [В.С. Пивовар, Л.В. Кукса, М.Ф. Кисляченко та ін.]. – К.: НДІ «Укragропромпродуктивність». – 2010. – 264 с.

Болдырева Л. Н.

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

УПРАВЛЕНИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ЛОГИСТИКИ ПОДСОЛНУХА В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ МАСЛОПРОДУКТОВОГО ПОДКОМПЛЕКСА

Резюме

В статье исследован вопрос управления энергетической эффективностью логистики подсолнуха как составляющей обеспечения конкурентоспособности семян подсолнуха на отечественном и мировом рынках. Доказано, что важными направлениями энергосбережения являются закупочная логистика ресурсов, необходимых для выращивания подсолнуха; логистика производства, в частности транспортно-уборочные процессы; логистика складирования семян подсолнуха и управления их запасами; логистика сбыта семян подсолнуха, в частности транспортно-логистические процессы. Установлено, что энергоёмкость процесса сбора подсолнуха уменьшается при росте урожайности (в противовес тенденции роста удельных расходов топлива из расчета на 1 га площади), а к энергоэффективным машинам следует отнести высокопроизводительные комбайны Mega-360, Case-8010 и уборочный агрегат Case-2366 с жаткой 1020, который имеет среднюю производительность.

Ключевые слова: маслопродуктовый подкомплекс, логистика, подсолнух, энергетическая эффективность.

Boldyrieva L. N.

Poltava National Technical Yurii Kondratyuk University

SUNFLOWER LOGISTICS ENERGY EFFICIENCY MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF OIL-PRODUCT SUBCOMPLEX

Summary

The question of a sunflower logistics' energy efficiency management as a part of procuring competitiveness in the domestic and global markets is investigated. It is proved that important points of energy saving are: purchasing logistics resources needed for growing sunflower; production logistics, including transport and harvesting processes; warehousing logistics of sunflower and management of its stocks; oilseeds sales logistics, particularly transport and logistics processes. Noticed that the energy intensity of the gathering sunflower decreases with increasing yield (as opposed to growth trends in specific fuel consumption per 1 ha), and the energy-efficient vehicles should include high-performance combines Mega-360, Case-8010 and combine unit Case-2366 with header 1020, which has high performance.

Key words: oil-product subcomplex, logistics, sunflower, energy efficiency.

УДК 336.225.66

Гомон М. В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

РЕАЛІЗАЦІЯ РЕГУЛЯТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено регулюючий вплив пільгового оподаткування на розвиток інноваційної діяльності. Розглянуто визначення податкових пільг як інструмента регулювання стимулюючого характеру. Обґрунтовано значення стимулювання інноваційної діяльності підприємств у розвитку науково-технічного потенціалу країни.

Ключові слова: інноваційна діяльність, науково-технічний потенціал, регулятивний потенціал, податкові пільги, стимулювання.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток є одним із факторів, за рахунок яких відбувається досягнення високих і стабільних темпів економічного зростання в державі. Нині, у сучасних ринкових умовах, економічні відносини набувають все більш складного характеру, зберігається тенденція інтеграції у світове господарство, в якому стрімко зростає конкуренція. А рівень конкурентоспроможності вказує, наскільки вагоме місце країна посідає серед інших держав, наскільки розвинена її економіка. Важливість інноваційної сфери в економіці вказує на те, що вона потребує певних регулятивних процесів, які змогли б стимулювати її розвиток. Серед різних процесів державного регулювання важливе місце посідає податкове регулювання, яке складається з окремих інструментів. Податкові пільги є одним з інструментів податкового регулювання, тому також мають регулюючий вплив на інноваційну сферу, зокрема на стимулювання інноваційної діяльності. Саме тому дослідження регулятивного потенціалу пільгового оподаткування інноваційної діяльності є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню питання розвитку та стимулювання інноваційної діяльності присвятили свої дослідження такі науковці, як А.В. Гриньов, М.П. Денисенко, В.І. Захарченко, І.В. Запаріна, Ю.Б. Іванов, С.М. Ілляшенко, А.І. Крисоватий, І.А. Майбуrows, Г.В. Марков, В.С. Ткаченко, О.М. Ястремська.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що питання регулювання інноваційної діяльності було присвячено чимало наукових праць, ця тема залишається не до кінця опрацьованою. В Україні

податкове стимулювання інноваційної діяльності шляхом застосування податкових пільг протягом усіх років незалежності було недостатньо ефективним та не приносило очікуваних результатів. Саме тому слід приділити цьому питанню увагу та дослідити значення пільгового оподаткування у регулюванні інноваційної діяльності.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні значущості стимулювання інноваційної діяльності за допомогою податкових пільг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінюючи стан наукового розвитку України порівняно з іншими країнами, можна сказати, що він не досягнув належного рівня, незважаючи на те, що країна має високий науково-технічний потенціал. Показник Глобального інноваційного індексу в Україні становить 0,84 за 2016 рік. Згідно з даними звіту Всесвітньої організації інтелектуальної власності Україна посідає 56 місце у розвитку інновацій [1].

Для оцінки необхідності стимулювання інноваційної активності доцільно провести аналіз стану інноваційної діяльності в Україні. Щодо стану інноваційної діяльності в межах самої країни, то ситуація за останні роки є прийнятною завдяки рівню науково-технічного потенціалу, але потребує покращень. На рис. 1 зображено середній показник інноваційної активності підприємств за видами економічної діяльності у 2012–2014 рр.

За видами економічної діяльності протягом 2012–2014 рр. найвища частка інноваційних підприємств була на підприємствах переробної промисловості (20,3%), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (18,6%), а також інформації та телекомунікації (16,3%).